AMSTERDAM, DIE GROENE STAD

https://www.knnv.nl/amsterdam

fuut te Landsmeer heeft zojuist een ei gelegd: 18 april PvD

Nieuwsbrief KNNV-Amsterdam Nr. 63 april 2021 om het onderling kontakt te behouden ten tijde van de Coronacrisis.

BIJDRAGEN VAN HARTE WELKOM!!

REDACTIE BLAADJE: Rob van Dijk & Tobias Woldendorp: t_woldendorp@kpnplanet.nl
WEBSITE: Christiane Baethcke: baethcke@solcon.nl
REDACTIE NIEUWSBRIEF: Paul van Deursen:ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl
PR. EN FACEBOOK Els Trautwein els.trautwein@gmail.com

Lente!

Onze oudere leden, waaronder ikzelf zullen zich ongetwijfeld dit liedje uit de jaren 50 herinneren – de Familie Doorsnee. Ik kan niet nalaten om voor de “jonkies” de tekst weer te geven.

“Geachte clienten, 't wordt lente!
Wat zullen we nou 's voor prettigs gaan doen?
Geachte clienten, 't wordt lente:
De merel zingt aria's in het plantsoen.
Hij heeft z'n tarief niet gewijzigd dit jaar,
Dus wij doen het ook niet, we laten het maar.
Wat kan het ons schelen, die centen,
Hoogachtend, komma, 't wordt lente”
https://www.youtube.com/watch?v=woPguYhjmpE

Maar nu ter zake: Hanneke Waller stuurde een interessant artikel voor onze Nieuwsbrief.

VREEMD SPEENKRUID

Het voorjaar is begonnen en overal zie je bloeiend speenkruid. Er zijn 2 soorten: Gewoon speenkruid (Ficaria verna) en Vreemd speenkruid (Ficaria ambigua). De wetenschappelijke namen zijn in de Heukels' FLORA 24e druk (HF24) gewijzigd. Voorhe werden ze als ondersoorten beschouwd.
Gewoon speenkruid heette in HF23 Ficaria verna subsp. verna en daarvoor Ranunculus ficaria subsp. bulbilifer (zie https://www.verspreidingsatlas.nl/1047
Vreemd speenkruid heette in HF23 Ficaria verna subsp. grandiflora en daarvoor Ranunculus ficaria subsp. ficaria (zie https://www.verspreidingsatlas.nl/2403).

Recent hebben we met de Plantenwerkgroep op een Jitsi-avond speenkruid gedetermineerd met HF24 aan de hand van een presentatie. Vooraf ging iedereen op zoek naar een plant om te proberen zelf alvast alle stappen te doorlopen om de plant met een flora op naam te brengen. Tijdens de presentatie had iedereen de plant voor zich en kon men via de chatfunctie van Jitsi actief meedoen. Een mooi alternatief voor het oefenen van het determineren zoals we dat op een normale plantenwerkgroepavond doen.

Speenkruid is een stinzenbegeleider. Dat wil zeggen dat het zich thuisvoelt in het milieu waar stinzenplanten groeien, licht vochtig, zoals in parkbossen, op landgoederen, buitenplaatsen, begraafplaatsen, kastelen, etc. Verder komt (Gewoon) speenkruid voor in grasvelden, aan waterkanten, in greppels en in heggen. In de stad zie je Gewoon speenkruid dan ook veelvuldig in het openbaar groen. Zie ook de beide afbeeldingen uit mijn presentatie stinzenplanten, waarin beide soorten kort genoemd worden. Ik heb ze naast elkaar gezet, zodat de verschillen beter opvallen.

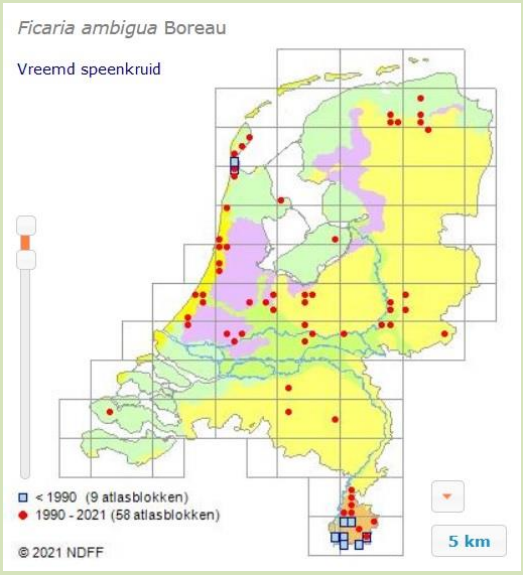

Wat is er vreemd aan Vreemd speenkruid?

Het is een soort die vooral in het stinzenmilieu te vinden is. Kennelijk is deze destijds meegekomen met plantgoed uit den vreemde. In HF24 staat: "Op verscheidene plaatsen met bolplanten ingevoerd op buitenplaatsen". Zoals de oudere naam grandiflora aangeeft, heeft deze soort grote bloemen. Waar de bloemen van Gewoon speenkruid gemiddeld een doorsnede hebben van 3 cm, daar haalt Vreemd speenkruid de 4 cm. Van verre vallen niet alleen de grotere bloemen op, maar ook dat de planten meer rechtop staan. Dus, zie je een grote bloem, meet dan eens de lengte en breedte van de kroonbladen op. Op bijgaande sheet uit de presentatie determineren speenkruid staan de maten van beide soorten vermeld. Er is een zekere overlap. In HF23 stond als lengte van een kroonblad van Gewoon speenkruid 6-11 mm; in HF24 wordt 6-15 mm vermeld. Daar is dus 4 mm lengte bijgekomen. Voor Vreemd speenkruid wordt 10-20 mm genoemd.

Het gemakkelijkst is het opmeten van de lengte van een kroonblad met een doorzichtige liniaal (bijv. geodriehoek, zie foto). Is de lengte 20 mm, dan weet je zeker dat je Vreemd speenkruid hebt gevonden. Is het tussen de 10 en 15, dan kun je beter ook nog even de breedte van een kroonblad opmeten. Mocht je Vreemd speenkruid hebben gevonden, geef dan a.u.b. je waarneming door, met foto's als bewijs, bijv. op Waarneming.nl. De laatste tijd worden geregeld waarnemingen gedaan op plaatsen waar deze soort nog niet eerder gemeld was. Kennelijk neemt de verspreiding toe of men is meer alert op deze soort nu het geen ondersoort meer is.

Zeer recent vond ik met mijn man een exemplaar Vreemd speenkruid langs de Vecht in Nigtevecht bij Zwaanwijck (zie https://waarneming.nl/observation/209171359/)
Zwaanwijck is een buitenplaats langs de Vecht, dus op zich is dit verklaarbaar. Ook langs de Dammerkade, in de Ankeveense Plassen, hebben we ze in twee aan elkaar grenzende km hokken aangetroffen, hemelsbreed 2 km van Zwaanwijck
(zie https://waarneming.nl/observation/209564279/
en https://waarneming.nl/observation/209564274/)
Deze 3 plekken staan nog niet op bovenstaand verspreidingskaartje van Vreemd speenkruid.

Er is een verbinding met de Vecht, maar ik weet niet of Vreemd speenk
speenkruid doet dat wel, via de okselknolletjes, maar Vreemd speenkruid heeft die niet. Vreemd speenkruid maakt wel vruchtjes, die zich meestal alle goed ontwikkelen. Bij Gewoon speenkruid ontwikkelen de vruchtjes zich slecht. De oudere naam van Gewoon speenkruid, Ranunculus ficaria subsp. bulbilifer, geeft aan dat de plant okselknolletjes produceert.

Er was nog een leuke bijkomstigheid tijdens het voorbereiden van de digitale determinatie. Ik zat te worstelen met de term honingbladen in de determinatiesleutel (p. 306 onder punt 9) en nam contact op met Leni Duistermaat, de auteur van HF24. Ik vroeg haar om nadere toelichting van deze term. Naar aanleiding daarvan wordt de tekst in de sleutel aangepast in de Heukels'. Tijdens de presentatie zelf gebeurde ook nog iets bijzonders. In HF24 staat op p. 306 in de sleutel dat speenkruid 3 (of 4) kelkbladen heeft. Er waren 2 deelnemers die een plant van Gewoon speenkruid met 5 kelkbladen hadden. Heel verrassend. De volgende dag kreeg ik van Jitsi-deelnemers bericht dat ook op andere plekken planten van Gewoon speenkruid met 5 kelkbladen waren gevonden. In andere (vooral

buitenlandse) flora's wordt het aantal van 5 dikwijls genoemd. Toen ik dit aan Leni Duistermaat doorgaf, meldde zij dat ze het aantal kelkbladen zal aanpassen in de Heukels'; het wordt 3(-5). Zo zie je maar dat wij door onze stap voor stap determinatie van speenkruid als Plantenwerkgroep een bijdrage hebben kunnen leveren aan de inhoud van de belangrijkste Flora van Nederland.
Op de Dammerkade vond ik zelf ook een exemplaar met 5 kelkbladen, dit keer bij Vreemd speenkruid zie foto: https://waarneming.nl/photos/34057849/.
De hierboven genoemde presentatie stinzenplanten is nog niet af. Inmiddels heb ik al 3 delen laten zien op een Jitsi-avond. Deel 4 volgt over een paar weken. De 3 delen vormen samen versie 3. Hierbij alvast een link naar deze versie 3 van de presentatie, omdat ik weet dat veel van onze leden zeer geïnteresseerd zijn in stinzenplanten:
https://drive.google.com/file/d/15oBD9F5Kua_Fs1PAq5WhlcLPyl-HkYiQ/view?usp=sharing
Met florale groeten,
Hanneke Waller

DE WILMKEBREEK

Het zal onze Nieuwsbrief-lezers inmiddels wel zijn opgevallen, dat ik een grote fan ben van de Wilmkebreek in Amsterdam-Noord. Op dit moment is er vanaf de historische Noorder IJ en Zeedijk van alles te zien: grutto's, tureluurs etc. en dat alles binnen de Ringweg! De Gemeente meende in zijn onmetelijke wijsheid de sloten nu in het broedseizoen te moeten laten baggeren. De zeer aktieve groep rond de Wilmkebreek heeft dit gelukkig kunnen voorkomen.

https://www.wilmkebreek.nl/index.php/2021/04/update-vogeltellingen-wilmkebreekpolder-4/

Schermutselingen tussen de Tureluurs (foto: 8 april, bewegingscamera)
Lees eveneens:
https://www.wilmkebreek.nl/index.php/2021/04/blog-05-voorjaarsbijen/

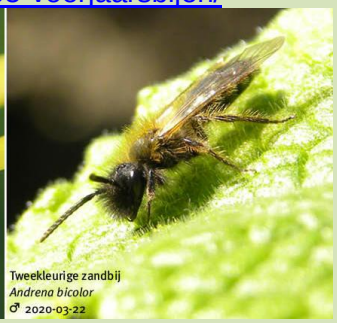

(boeiende aanvulling op het artikel van Hanneke Waller over het speenkruid, dat door voorjaarsbijen bezocht wordt)

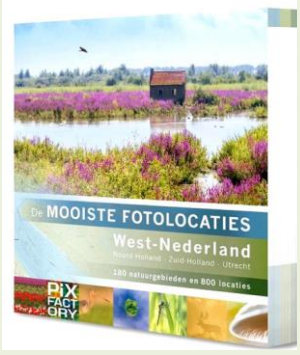

Stichting Landschap Noord-Holland

Beste Beschermer, Ben je uitgekeken op hetzelfde rondje in de natuur dichtbij? Kun je wel wat inspiratie gebruiken voor een nieuw avontuur buiten? Laat je verrassen door het nieuwe boek 'De mooiste fotolocaties van West-Nederland'. Meer dan 50 lokale natuurkenners en -fotografen hebben de meest fotogenieke plekken in Noord-Holland, Zuid-Holland én Utrecht voor je op een rijtje gezet. Inclusief overzichtelijke kaarten en handige tips waar je welke soorten wanneer kunt zien. En natuurlijk heel veel mooie foto's. Het boek is te koop voor € 49,90 in de webshop van Natuurfotografie.nl.
Ben je benieuwd naar de inhoud van het boek? We hebben een 'sneak preview' voor je klaar staan van vijf natuurgebieden in Noord-Holland. Download de preview (pdf) en start je ontdekkingstocht in de Noord-Hollandse natuur!
https://content.mailplus.nl/m9/docs/user3900454/1177/Preview_De_mooiste_fotolocaties_van_West_Nederland.pdf

26 april 2021:
Digitale lezing over voorjaarspaddenstoelen
door Machiel Noordeloos

https://www.mycologen.nl/events/digitale-lezing-voorjaarspaddenstoelen/
Oudere lezingen o.a. over morieljes zijn ook te bekijken/beluisteren.

Er is altijd nieuws te melden uit onze Amsterdamse stadsparken. Deze keer aandacht voor de vernieuwde

Nieuwsbrief van de Vrienden van het FLEVOPARK:

https://vriendenvanhetflevopark.nl/
https://vriendenvanhetflevopark.nl/wp-content/uploads/2020/04/Flevopark-nieuwsbrief-01-2.pdf

FILM EN FOTOBOEK: WILD PORT OF EUROPE - DE NIEUWE WILDERNIS 2.0

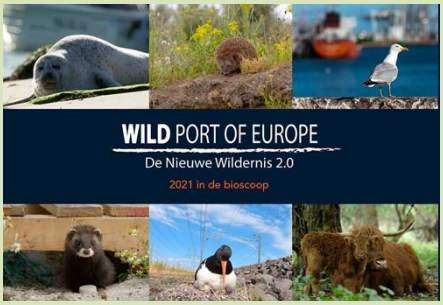

In september brengt de KNNV Uitgeverij het boek: "Wild port of Europe,De nieuwe wildernis 2.0 uit. het boek wordt gemaakt in samenwerking met de filmproducent van de gelijknamige film. Zij zijn bekend van eerdere films als De wilde stad en De nieuwe wildernis. De film en het boek gaan over de verrassende natuur in de Rotterdamse haven, het is pioniersgebied. En ook over het gebied er omheen. KNNV afdeling Hollandse Delta heeft meegeholpen bij het vinden van mooie locaties voor de film.
https://knnvuitgeverij.nl/artikel/wild-port-of-europe.html

FOTOBOEKWEDSTRIJD

Voor het boek is de KNNV Uitgeverij op zoek naar foto's. Er is een fotowedstrijd georganiseerd i.s.m. Kamera Express. We denken dat onder KNNV leden goede fotografen zijn die misschien willen meedoen. De wedstijd loopt tot 30 juni 2021. Lees meer over de fotoboekwedstrijd:
https://www.kamera-express.nl/wild-port-of-europe [1]

NB: Graag ook uw aandacht voor het volgende:

LAATSTE EUROPESE OERBOS BIALOWIEZA BEDREIGD DOOR HOUTKAP

Naast nieuwe wildernis is er ook oude wildernis. In Polen staat het laatste oerbos van Europa: het Pools bos van Bialowieza. Dat wordt bedreigd door houtkap.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Woud_van_Bia%C5%82owie%C5%BCa
https://www.trouw.nl/buitenland/polen-gaat-weer-kappen-in-het-oerbos~ba232898/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F
Het Poolse ministerie van Klimaat en Milieu heeft toestemming gegeven om in twee delen van het oerbos van Bialowieza bomen te rooien. Dit ondanks een door het Europees Hof opgelegd verbod. Poolse milieuactivisten slaan alarm.
Misschien kent u wegen om deze bedreiging onder de aandacht te brengen en beschermers te steunen.
Met vriendelijke groet, Yvonne van Putten Landelijk Bureau KNNV

Els Trautwein berichtte:
Winnie Meyer Ricard (buurtgenote) heeft een lintje gekregen! Voor haar tomeloze inzet voor het groen in Zuidoost en omstreken. Ik weet eigenlijk niet zeker of zij (nog) KNNV lid is? Haar man heet Fred Vogelzang, ook actief in natuurbescherming.
https://www.amsterdamsdagblad.nl/gemeente/koninklijke-onderscheiding-voor-het-groene-geweten-van-gaasperdam
Beste groet, Els